

Carte singură

Sorin Mărculescu (n. 1936) este poet, traducător, eseist.

Ideea unei „cărți singure“, a unei cărți de poezie unice la care să scriu, întregind-o, toată viața, mi-a apărut încă de pe la sfârșitul anilor '50 ai secolului trecut. Aspiram să depun o mărturie continuă despre trecerea mea (nicidecum să realizez o „carte absolută“, ci un registru de întâmplări, întâlniri sau vise, un substrat vocal evadat dintr-un cor).

Prima ipostază editorială am încercat-o în Carte singură (1982), articulată inițial într-o bază triadică din retopirea a două cărți anterioare (Cartea nunților, 1968, și Locul sâmburelui, 1973, plus încă o treime de texte inedite); mi-am întregit-o cu aparițiile ulterioare: Fluviul întâmplător (1985), apoi cu Lumina de seară (2000) și, în final, Atât (1912), încercând să realizez arhitectural un ansamblu unitar, nicidecum în sensul Cărții mallarméene. În Partea din toate, viziunea structurală mi s-a clarificat și am ajuns la imaginea simplă și extensibilă a unui retablel portabil, de uz personal, pentru timpul ce-mi va mai fi dat, când căutarea interlocutorului supramundân nu mai e înșurubare într-un loc fix, ci vagabondaj continuu spre inarticulare. Un retablel, așadar (triptic sau poliptic) alcătuit, după cum se știe, dintr-un panou central cu două sau mai multe voleuri de-o parte și de alta, totul așezat deseori pe o predelă, suport împărțit și el în alte registre care trimit la scenele din altarul propriu-zis sau le reiau sub forma unor dezvoltări anticipative sau concluzive. Oricum, un cvasijurnal... Unele texte explicative se vor găsi și pe parcursul prezentului volum. Mulțumesc Editurii Humanitas, în special lui Gabriel Liiceanu, pentru generoasa găzduire. —SM

Sorin Mărculescu
Carte singură
(o infrabiografie)
1957–2017

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

I
URNE ȘI NUNȚI

„In elken nuwen nu...“
—Ruysbroeck, *Gheesteliker Brulocht*, II, LXI

idilă (I)

„Pasle dessoubz l'arbre pasle etendu“

—Du Bellay, *L'Olive*, X

Sus în văpaia văscului ceresc
sub palid un arțar pali ne-am întins
în ochii tăi de umbră m-am învins
și m-am pierdut în ochii ce zâmbesc

era un cer în apa lor întins
copacul pal un sicomor ceresc
ne oglindeam în ierburi ce zâmbesc
și iar plutiri de flăcări ne-au învins

și am crezut că nopți la fel plutesc
și sub arțarul pal și-n vâsc aprins
și tremurând de viață ne-am cuprins

sub sicomorul pal noi zori zâmbesc
și când în lumi noi seve s-au aprins
tremurători de moarte ne-am cuprins

imnul I

e de ajuns să se desfacă o pădure și-o liniște
câteva cuvinte rătăcite într-un regat de lucruri
câteva existențe paralele dizolvate într-o dorință de zbor

ca să întârzii mirat pe o lespede rectangulară sub umbra
răspântiilor de nemuriri și să taci să nu mai cânti
cine știe cât timp amețit de miresele putrede ale pământului
ucigându-ți încă o vorbă sub încă o amânare clătînându-te
același și totuși mai deplin sub necunoaștere și indolență
regretând apusul și lumea fragilă a conversațiilor de atunci
în turnuri cu ferestre de jur împrejur pe platformele verzi
ale teraselor măturate de pași și de melancolii neclasificate
regretând ura și micul dejun al păsărilor precupețe
balanțele fricii de soare și poate jurămintele anahorete
același poate doar mai adus de poveri și mai simplu
după atâtea plimbări prin singurătatea urbană după
atâtea voluptăți de stingere și părăsire acolo unde
ceața și norii erau singura mărturie de intimitate umană
acolo unde zarea se desfăcea uneori către peisaje avare
și unde întârziam să mă arunc în rămășițe frugale de suflet
și să povestesc sau să ascult buzele subțiri ale gurii de umbră
smulgându-mă din incantații sau disperări incolore
supt de cărămizi și de tavane rănit în spirale de scări
și în ecouri barbare în mari aglomerări de spinări fumegânde
în limpezite scrinuri străine și în hârtii aburite și-n faptă
ce rătăcit în regatul factice al înălțărilor ce planturos
răsfățat în deplângeri de sine sincronizate și transparente
fals dumicat euharistie mincinoasă menire adulmecare
apropiată de tot ce așteptam mai puțin să mă aducă spre mine
erau stâlpi înfrunziți cu spuzeli de cerneală și-o răsucire de chei
erau păduri cu șoareci aburiți de toamnă cu butașii
amorțiți desigur incoerente de balanțe și boturi de noapte unul
spre altul și urlete o strecurare de foci zimțată prin frunze
fără sânge fără cărări ace umflate și ochi până acolo
până la ultima buturugă a vinelor până la ceața
înțepenită a lupilor era o mireasmă de tisă cu zațuri vechi
de catifea în filigene coclite și pomi și migrene
cu mașini sfârtecate și câmpuri de sonde în flăcări toate

într-un desiș în spaimă de pleoape plesnite în crengi într-o
istorie

bungetă fără sfârșit miraculos de tăcută și albă
și tăceam toate se limpezeau erau invazii de clarități
și erau aceleași răspântii de calm și pieiri în turnul
platformelor verzi zăbovind și tu împrejur treptat luminos
ucigând tăcerea și coapsele în severitatea inutilă a cuvântului
protocolară și veche zăbavă a dragostei în atâtea privaluri
tu împrejur pretutindenii cântând și rugându-te fără suplicii
fără ocol și zâmbind într-o prefigurare a țărmurilor
pe care la fel de tăcută spre tine-ai plecat într-o politețe de aripă
neregăsită neplânsă nevisată palpitând tot mai departe
de orice atingere de orice strălucire cuminte a nunțiilor
ah stinsă de mult pierită inaccesibilă stâncă a memoriei
înduioșări asupra dimineților cenușii asupra poruncilor
mărunțite

patimă a culmilor decolorate a stufoaselor ospățuri minore
împleticite și obscure drumuri chipuri divagate soartă inertă
slăbiciune a hainelor mute în aceste regate de lucruri
printre sticle puhave și nisipuri arborescente
orb lunecând pe sânii de var ai morții fără nicio dorință
doar întuneric doar liniște după un spasm și un strigăt
cine știe cât timp amețit de miresmele putrede ale pământului
pe tot mai multe lespezi dreptunghiulare voi întârzia
în amintirea toamnei și-a diafanilor morți printre lucruri și zări
tot mai sărac în cuvinte și mai plin de renașteri
rugătoare albe adunând și atlazuri și arbori
pe aceleași trepte trecând către prispa lupilor albi
e o sticlire e un vârtej ce iar în drumuri rotunde mă soarbe
și-i de ajuns să se desfacă o pădure și-o liniște

imnul 2

e poate iar vremea argumentelor poetice
acum când totul este uitat fără numai descântecul
de apropiere a lucrurilor și de viețuire
în așteptarea sângelui stâncii. e poate
vremea să te cufunzi iar în apele stingerii
eliberat de-ntipărita rotire a anotimpurilor
făr-a trebui să cunoști cer și pământ
rarefiat de porii unei dorințe de piatră
și de umeri imenși înșurubați în granit
și visând evadările prin rădăcini de silice
fluturându-ți trecerea în cristale de sânge.
și simți atâtea coloane pe câmpul de cremene
și printre ele atâția duși strecurând lespedea
vântului. sunt atâtea coloane în palma
lumii destinsă atâtea galburi plăpânde
sunt atâtea coloane tremurătoare
încolțind în ogorul compact al geologilor
în pendulări și vibrații de șisturi carnale
sunt atâtea coloane pe câmpiile tale
și-n hipostilele săli ale fințelor
rezemând acoperișuri apoase și blânde
pe care vameș spre lumea a doua zaci și întârzii
alegând și-ntorcând caravane după legi bănuite
prin ecoul stâlpilor albi printre fuse
închinat de schimnici și de migrații de păsări
printre spice de rocă foșnind și ploi de scânteii
sprijinind casele poate ale secerătorilor
pașii limpezi ai celui din urmă
rustic înmiresmat templu al stingerii
ocrotitor al lapidarei recolte
o tu secerător de grâu și piatră
cosaș o Doamne al muririi noastre

(în întregime pământ stratificări de tăcere
poate doar marea te întrerupe din somn
subțind geografi ostenite de piatră.)
unde rămâi unde te duci unde mă cauți?
de presimțirea nemuririi înfrânt
unde încremenești unde pământ unde mare
te știi? piatră mai mult în ou de durată
lins uneori de ape și de nopți despletit
și de altfel de ploi din alte încremeniri
pe văile tale răpuse ultime somnolente
în întregime pământ receptacole oarbe
și străvăzând așteptând porți mai închise
năluca incoerenței strigând peste pământ
după orbul pământ după scâncetul pulberii
după graniticii codri de delfini adiați
poate în somn poate în morți poate în ceață
poate în tulburi treziri ale rocii sau
poate în glonțul luminii din șisturi
pe ocolitele căi ale soarelui poate
arborescente incendii în tine căzând
(printr-un pământ prea mult pământ
prea integral plămădit prea lângă piatră)
e poate vremea să cânți iar în apele stingerii

paradis

prea necunoscute păsări
fâlfâie neliniștite
aripile serii albe
bat pe lavițe cinchite
am pornit în sus pe stradă
pe covoare plumbuite
mă îndrept spre nori din șale

aripi vântură-nvrăjbite:
prea nepricepute păsări
în chilim de zbor mă-ngroapă
și popasul morții mele
tihna-n zbatere și-o sapă:
aplecat către miracol
zeul liniștii pufoase
mă adună din cotloane
numai pace numai oase.
prea ne-nchipuite păsări
fâlfâie-mprejuru-i spaimă
țitere abia-mplinite
îl astrucă-n zbor și-ngaimă

imnul 3

șarpele de plută l-ai adus pe mâini
și la fiara slută au lătrat doi câini
ce frumoasă-i dunga șarpelui prin ierbi
au căzut din punga vremilor doi cerbi
și peste spinarea șarpelui întins
câini și cerbi cărarea sângelui și-au lins
o ce somn de plută șarpe de vâpăi
pacea descusută naște munți și văi
au rămas în crânguri câinii amândoi
cerbii cresc mai singuri vii pe culmi de sloi
ce ușor pe mare de cristal și vid
șarpele dispare mâna când deschid

imnul 4

singurătatea e sfâșiată
pocnesc zdrențe sonore în vânt
șoldul căilor se apleacă
să se scalde în vin și pământ
rătăcesc pe tășuri de ere
fără muzică și fără cuvânt
oamenii cad secerăți și supli
să se scalde în vin și pământ

ce am făcut dacă în scripete
lespezi de-mbinare-am ridicat
stelele au fost tot mute și libere
chiar schimbate de gest în palat
poate după ce-n gând am închis
drumul dintre suflete tăiat
scoicile galaxiilor dejugate
gestul meu le-a schimbat în palat

gongul să răsunе în spații
lovesc în tipsii de argint
împărtașiri concentrice se aleargă
și revărsându-se mint
pentru străpungerea prismelor
mă răsucesc într-un ghint
dacă toate gesturile mă adună
revărsându-se mint

pe stema pădurilor urcă
tristeți de nor demiurg
gongul bate în ceruri
peste ceruri eu curg
nu știu dacă mâna lovește
sau nopțile se cațără pe amurg

oricum spre increată suflare
peste ceruri eu curg

brazii au plecat de pe coaste
oamenii au migrat și au plâns
din orizont negru am decupat
profilul de piatră din așchii strâns
sub zborul meu peste sihle
rănilile au fost limbi și s-au lins
pe nave spre alte orbite
oamenii au migrat și au plâns

vramele vieții s-au destupat
singurătatea noastră s-a frânt
o demiurgi veniți laolaltă
să ospătam vin și pământ
poate doar atât și nimic
salturi pe mări din cuvânt în cuvânt
șolduri de căi se-ntretăie
scăldate în vin și pământ

imnul 5

cât mai departe de tine tânjeam
iluminat eon sălbatic să te aflu
dintr-o firidă-n alta mă zidesc
într-o retragere de timp alveolar
de la hotarul spongios unde eram
amoebic suflet năzuind la porțelan

te bănuiesc în rotiri de argilă
cu suprafețe smălțuite și calme
crescând în tine sori decorticați
sub jarul unghiilor tale fără palme

iar veșnicia-nceputului florii fragile: începe-Ți
atotreînceperea: singura Ta nădejde mereu
în atotneînceputul pieirii din noi către Tine și
roata infinitudinii Tale în spaima-nceputului:
lacul de lapte unde Te-ncepi fără să știm
cu ceafa pe piatra înveșnicită după ce
moliciunea și-o-ncepe.

Cuprins

I. Urne și nunți	5
II. Locul sâmburelui	79
III. Nunți și urne	125
IV. Fluviul întâmplător	163
V. Lumina de seară	231
VI. Partea din toate	327
Interludiu	475
VII. Atât	481
Glife	630